

Výroční zpráva o činnosti lektorátu českého jazyka a literatury 2012/2013

University of Glasgow, School of Modern Languages and Cultures, Slavonic Studies

Mgr. Hana Tomšů, lektorka ve školním roce 2012/2013

Bohemistika na University of Glasgow je součástí centra slovanských jazyků, jež spadá pod místní filozofickou fakultu – nově nyní přejmenovanou na College of Arts. Spolu s dalšími jazykovými centry, tj. germanistikou, hispanistikou a romanistikou tvoří School of Modern Languages and Cultures. Studenti bohemistiky mají možnost navštěvovat široké spektrum kurzů nejen jazykových a literárních, ale také historických, politologických nebo sociologických. Glasgowská bohemistika úzce spolupracuje s rusistikou a polonistikou. Dohromady tyto tři sekce tvoří centrum „Slavonic studies“, které studentům umožňuje studovat středoevropské kultury v širším kontextu. Česká literatura je také součástí studia srovnávací literatury.

V rámci slavistiky jsou velmi populární anglicky vyučované kurzy cyklu Slavonic Studies (různé úrovně a zaměření). Ty seznamují studenty s moderní českou literaturou, kulturou a filmem. Kromě části věnované české literatuře a kultuře mají tyto kurzy ještě část polskou a ruskou. V prvním ročníku navštěvuje přednášky často několik desítek studentů, v dalších ročnících jejich počet mírně klesá. Systém studia umožňuje, aby si jednoroční kurz Slavonic Studies zapsali i studenti, pro něž slovanská studia nejsou mateřským oborem. Poměrně široké spektrum studentů tak má možnost seznámit se s českou literaturou a kulturou, aniž by se u nich předpokládala předchozí znalost jazyka. Někteří z nich se pak rozhodnou studovat češtinu jako svůj hlavní obor.

Slovanská studia a čeština

Bohemistika v Glasgow nabízí kromě lekcí jazyka mnoho dalších kurzů zaměřených na historii a kulturní realitu současné České republiky. V rámci bohemistiky lze studovat literaturu v kurzech, jako jsou například Exilové autoři, Cenzura v západní kultuře, Moderní česká literatura, Stará česká literatura a další. Všechny kurzy sledují literaturu v kontextu české a středoevropské historie a společnosti. Bohemistika dále nabízí kurzy české historie, českého dramatu a kulturologie. Výborné jsou kurzy české kinematografie s ojedinělou možností seznámit se s předválečnými filmy, novou vlnou a současnou tvorbou. Kurz zahrnuje jak filmy dobře známé a klíčové pro poznání české kultury, tak filmy, které jsou jinak britskému divákovi nedostupné. Vyšší ročníky bohemistiky si zapisují lekce překladu z angličtiny do češtiny a naopak. Pro výuku překladu jsou vybírány texty z různých stylistických rovin a zároveň charakteristické pro české jazykové prostředí.

Díky spolupráci s dalšími jazykovými centry, s centrem pro středoevropská studia a se sociálně vědními obory je čeština v Glasgow dostupná širokému počtu studentů. Jejich motivace jsou různé.

Studovat češtinu přicházejí studenti ze Slavonic studies, kteří jsou motivováni znalostí literatury a filmu, studenti středoevropských studií se potřebují naučit jazyk, aby mohli studovat originální materiály, studenti sociologie potřebují umět češtinu pro realizaci svého praktického výzkumu. Češtinu studují také studenti s hlavním zaměřením na jiný jazyk. Ti jsou motivováni především svým lingvistickým zájmem o jazyky jako vědeckou disciplínu. Desítky dalších studentů se v kurzech Slavonic Studies a Comparative Literature seznamují s aspekty české kultury a politiky. Studenti oceňují existenci těchto kurzů, které nejsou k dispozici nikde jinde ve Skotsku, a v obdobné formě jsou v Británii mimo Glasgow pouze v Londýně. Čistá výuka jazyka je tedy jen jednou součástí kulturního, politického a strategického působení bohemistiky v Glasgow. Česká tematika se objevuje v nejrůznějších oborech zasahujících několik stovek studentů.

Bohemistiku v Glasgow studuje také několik postgraduálních studentů. Doktorští studenti pracují na tématech z oblasti české kultury, literatury a sociologie. V tomto roce bohužel nebyl otevřen jednoroční intenzivní kurz češtiny „Postgraduate Diploma in Czech Language“, ale doktorští studenti měli navíc dvě hodiny češtiny týdně. Lekce byly rozděleny na jednu hodinu gramatiky a jednu hodinu čtení, překladu a konverzace. Tyto lekce reflektovaly individuální potřeby studentů tak, aby byly maximálně prospěšné pro jejich doktorský výzkum. Kromě těchto lekcí se doktorandi účastnili ostatních hodin češtiny podle své úrovně.

Výuka češtiny

Bohemistika v Glasgow v současnosti stojí na práci PhDr. Jana Čulíka a Dr. Mirny Solic, kteří zajišťují kurzy o české historii, kultuře a společnosti. Kromě výuky se věnují bohemistickému výzkumu a strategické spolupráci s ostatními centry. V současné době například vzniká projekt užší spolupráce se sociálně vědními obory, který umožní snadnější přístup ke slovanským studiím dalším studentům a zároveň nabídne nové kurzy přizpůsobené jejich potřebám. Jazykové kurzy češtiny jsou z většiny zajišťovány lektorkou.

Práce lektora

Jako lektorka jsem vyučovala češtinu na všech úrovních od začátečníků až po pokročilé. Většinu hodin jsem připravovala a vyučovala sama, na některých jsem se podílela spolu s Dr. Mirnou Solic. Gramatiku pro postgraduální studenty vyučovala Dr. Solic.

Rozložení mých kurzů bylo následující:

Level 1 gramatika	2 hodiny týdně
Level 1 konverzace	1 hodina týdně
Level 1 psaní	1 hodina týdně

Level 2 gramatika	2 hodiny týdně
Level 2 konverzace	1 hodina týdně
Level 2 psaní	1 hodina týdně
Konverzace pro pokročilé	1 hodina týdně
Práce s textem pro pokročilé	1 hodina týdně
Čtení a konverzace pro Ph.D. studenty	1 hodina týdně
Konzultace pro Ph.D. studenty	1 hodina týdně

Dohromady jsem vyučovala 23 studentů.

Kromě výuky jsem se podílela na organizačních záležitostech na začátku školního roku, návrhu rozvrhu, objednávání učebnic a podobně. Podílela jsem se na přípravách závěrečných zkoušek a jejich průběhu. Asistovala jsem také při přednáškách a projekcích českých filmů v rámci kurzu Czech Cinema. Kromě toho jsem se účastnila organizačních schůzek a setkání učitelů a organizovala rozdělení stipendií na letní školy a výjezdy do ČR v rámci programu Erasmus. Organizovala jsem také několik setkání, jejichž účelem bylo dát studentům možnost setkat se s kolegy a dozvědět se o možnostech vycestovat do Česka v rámci programu Erasmus a letních škol. Uspořádali jsme také několik neformálních setkání při příležitostech českých tradičních oslav jako jsou Vánoce a Velikonoce. Na jaře, po skončení období výuky, jsem pracovala na rozšíření interaktivního kurzu češtiny, který je studentům přístupný on-line v programu Moodle. Zároveň jsem na University of Glasgow dokončila výzkum v oblasti srovnávání kultur v rámci postgraduálního studijního programu MPhil.

Výukové materiály

Jako základní materiál sloužila učebnice Česky krok za krokem 1 a 2 Lidy Holé. Pro výuku gramatiky se nejlépe osvědčily materiály komplexního kurzu češtiny vypracovaného pro potřeby intenzivního postgraduálního kurzu „Postgradual Diploma in Czech Language“. Tento materiál vznikl na glasgowské bohemistice a je to nejprůhlednější a nejefektivnější podklad pro výuku gramatiky, s jakým jsem se dosud setkala. Další materiály, které jsem používala, jsou hlavně učebnice Communicative Czech autorek I. Reškové a M. Pintarové, Čeština pro život od Aleny Nekovářové a Textová cvičebnice pro zahraniční bohemisty Jany Sovové a Lucie Casadei. Další materiály, zejména tematické pracovní listy pro pokročilé a pro doktorské studenty, jsem si vytvářela sama. Tyto materiály byly doplněny o texty a audionahrávky z dalších zdrojů, například

o ukázky z české literatury a filmu a rozhovory s osobnostmi z České televize.

Zázemí

Podmínky pro lektora češtiny jsou na univerzitě v Glasgow vynikající. Kolegové jsou velmi vstřícní a nápomocní, podporují nové nápady. Jako lektorka češtiny jsem na univerzitě měla status externího zaměstnance, což mi umožnilo plný přístup do knihovny a ke všem audiovizuálním zařízením a kopírovací technice. Bylo mi přiděleno místo v pracovně, kterou jsem sdílela s lektorkou polštiny. Měla jsem k dispozici pracovní stůl a vlastní počítač. Vybavenost učebnicemi i audio materiály je na samotné bohemistice velmi dobrá a stále se rozšiřuje. Každá učebna je vybavena počítačem a projektorem. Univerzitní knihovna navíc vlastní obsáhlou sbírku české literatury a českých filmů, takže studenti i lektori mají bezproblémový přístup k velkému množství studijních pomůcek. Dobrá vybavenost materiály a technikou umožňuje vytvářet lekce češtiny kreativně tak, aby motivovaly nejen studenty, ale i učitele. Počet studentů v každém kurzu dovoluje osobní přístup a přizpůsobení výuky potřebám jednotlivých studentů. Díky tomu je studium češtiny v Glasgow velmi efektivní a studenty pozitivně hodnoceno. Pracovat v takové atmosféře je pak příjemné i pro lektora.